

Rokovanie o kvalite ovzdušia

Tradične prinášame v Rolníckych novinách informácie z jednaní Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Slovensko má v tomto výbore 9 členov, za Českú republiku nás je vo výbore 12.

Mesačne sa stretávame z celej Európy, teda presnejšie z Európskej únie (mesačne sa na rokovaní stretáva približne 200 členov) a rokujeme na plenárnych zasadnutiach o pripravených stanoviskách a diskutujeme o témach, ktoré boli zaradené do schváleného programu.

Na tom ostatnom plenárnom zasadnutí na konci februára prebehlo rokovanie aj o stanovisku zameranom na kvalitu ovzdušia. Na naše zdravie má vplyv viacero faktorov, potraviny (o ktorých je potrebné hovoriť skutočne často a hlavne pri ich nákupe vyberať podľa pôvodu – uprednostňovať tie domáce), životný štýl, ale aj kvalita ovzdušia. Nie vždy si uvedomujeme, že práve čisté ovzdušie je pre náš život nevyhnutné a nie vždy si dostatočne vážime jeho kvalitu. Znečistené ovzdušie je hlavnou environmentálnou príčinou nepriaznivých účinkov na zdravie v EÚ. Odhaduje sa, že v dôsledku znečisteného ovzdušia dochádza každoročne k viac ako 300 000 predčasným úmrtiam. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie znečistenie ovzdušia spôsobuje každoročne 4,2 milióna predčasných úmrtí na celom svete. V ovzduší sa vyskytujúce malé častice (s priemerom menším alebo rovným 2,5 mikrometrov) spôsobujú mnohé zdravotné problémy vrátane kardiovaskulárnych, respiračných ochorení a rakoviny. Pravdaže znečistené ovzdušie negatívne ovplyvňuje aj životné prostredie. Na posudzovanie kvality ovzdušia máme v EÚ prijaté viaceré smernice, a to napríklad smernicu, ktorá

Odhaduje sa, že v dôsledku znečisteného ovzdušia dochádza každoročne k viac ako 300 000 predčasným úmrtiam. FOTO – FREEPIK

sa týka arzénu, kadmia, ortuti, niklu a polycyklických aromatických uhľovodíkov v okolitom ovzduší, či smernicu, ktorou sa stanovujú pravidlá na zabezpečenie kvality ovzdušia. Pri hodnotení významu platnej legislatívy bolo konštatované, že vďaka prísnejším pravidlám došlo k zlepšeniu čistoty ovzdušia a znížil sa aj počet predčasných úmrtí v EÚ. Znečistenie ovzdušia v Európe je však ešte stále príliš vysoké, čo má negatívny vplyv na ľudské zdravie a životné prostredie. Naďalej je však potrebné znížiť obsah znečisťujúcich látok v ovzduší a znížiť negatívny vplyv na zdravie a život obyvateľov.

Nulové znečistenie do roku 2050

Najviac škodlivé pre ľudské zdravie v Európe sú znečisťujúce látky – malé častice, oxid dusičitý a prízemný ozón. Európska únia má v úmysle dosiahnuť cieľ

nulového znečistenia najneskôr do roku 2050. Myslím si, že tento cieľ je nielen ambicióznym, ale pravdepodobne aj nerealizovateľným. Znečisťovanie vzniká pri ľudskej činnosti a zároveň ovzdušie prúdi nad našimi kontinentami, takže k zásadným zmenám by muselo dôjsť na celej našej planéte. Napriek tomu má význam znečisťovanie znížiť. V súčasnom období je pripravená revízia smerníc o kvalite ovzdušia, ktorej cieľom je zatiaľ okrem iného:

- zaviesť prísnejšie normy kvality ovzdušia, ktoré budú viac zosúladené s novými usmerneniami WHO,
- podporovať právo na čisté ovzdušie a zlepšiť prístup k spravodlivosti,
- zaviesť účinnejšie sankcie a režimy náhrad v prípade porušenia pravidiel týkajúcich sa kvality ovzdušia,
- sprisniť pravidlá monitorovania a modelovania kvality ovzdušia na podporu preventívnych opatrení a cielených opatrení,

- objasniť požiadavky na vymedzenie, prijatie a vykonávanie zákonných a účinných plánov kvality ovzdušia zameraných na prevenciu a nápravu porušovania právnych predpisov,
- zlepšiť prístup k verejným informáciám a ich kvalitu.

Ultrajemné častice

Pri stanovisku o kvalite ovzdušia ma však zaujal fakt, keď medzi látky, ktoré znečisťujú ovzdušie patria ultrajemné častice, ktoré majú priemer len 0,1 mikrometra a sú buď prírodného alebo ľudského pôvodu (napríklad zo spalovacej činnosti) a čierny uhlík. Čierny uhlík sú jemné častice vznikajúce spaľovaním fosilných palív alebo biomasy. Čierny uhlík (označuje sa tiež skratkou BC) má nepriaznivé účinky na zdravie, vyvoláva choroby srdca alebo pľúc, ale je aj urýchľovačom zmeny klímy, pretože jedna tona BC má na globálne oteplo-

vanie až 1 500× vyšší vplyv ako jedna tona CO₂. Ďalším znečisťovateľom je amoniak, ktorý poškodzuje pľúca a je príčinou úmrtnosti. Amoniak významne prispieva k nadmerným koncentráciám sekundárnych častíc, zhoršuje stav životného prostredia a poškodzuje biodiverzitu. Amoniak sa používa v potravinárskom priemysle, doprave a odvetviach, ktoré používajú napríklad rozpúšťadlá a iné podobné výrobky.

Na planéte sme vzájomne prepojení

Každá naša činnosť má vplyv na prostredie okolo nás. Ak chceme existovať, tak určite aj naďalej budeme pri našej činnosti produkovať odpady, znečisťovať ovzdušie, či vodu. Je však dôležité, aby sme pri svojej činnosti čo najmenej negatívne pôsobili na prostredie v ktorom žijeme. Zároveň je potrebné uvedomiť si, že nežijeme v uzatvorenom prostredí, teda znečistenie k nám prichádza z morí, oceánov, potokov a riek, vzduch, ktorý dýchame, pochádza z iných kontinentov, a tak sme na planéte vzájomne prepojení. Preto je dôležité, aby sme si uvedomovali túto našu závislosť na sebe. Aj o tom sú naše zasadnutia.

Ďalšie plenárne zasadnutie EHSV bude v stredu 22. 3. a vo štvrtok 23. 3. v Bruseli. V diskusiách sa bude hovoriť o tom, ako by mala vyzeráť energetická politika EÚ po prekonaní krízy. Táto téma súvisí s pripravovaným stanoviskom TEN/791 na tému Stav energetickej únie 2022. Na zasadnutí by sa mala zúčastniť aj komisaárka pre energetiku Kadri SIMSON. V rovnaký deň bude prebiehať aj diskusia s veľvyslankyňou Lačezarou Stoevou, predsedníčkou Hospodárskej a sociálnej rady Organizácie Spojených národov.

Mgr. JARMILA DUBRAVSKÁ, PhD.
členka EHSV za Českú republiku,
nominovaná Agrárnou komorou ČR

pranostika

Jedna marcová brázda drahšia desať aprílových.

zrkadlo 168 hodín

■ Podľa SPPK bolo saldo zahraničného obchodu SR s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami v januári až novembri 2022 pasívne, a to v hodnote -1,855 miliardy eur. Medziročne sa zvýšilo 19,1 %. Záporné saldo vývozu a dovozu sa v medziročnom porovnaní zvýšilo pri živočíšnych výrobkoch o 58,8 % a pri tukoch a olejoch o 248,1 %. Medziročne zníženie záporného salda sa zaznamenalo pri potravinách, nápojoch a tabaku o 0,9 %. Dovoz poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v januári až novembri 2022 bol v hodnote 6,304 miliardy eur. V porovnaní s rokom 2021 bol dovoz agropotravinárskych výrobkov o 29,2 % vyšší. V roku 2022 sa nezaznamenalo zníženie dovozu ani v jednom sledovanom odvetví.

V januári až novembri 2022 sa vyviezli agropotravinárske výrobky v celkovej hodnote 4,449 miliardy eur, čo medziročne predstavuje zvýšenie o 34,0 %. V medziročnom porovnaní sa zvýšil vývoz živočíšnych výrobkov o 36,4 %, rastlinných výrobkov o 43,9 %, tukov a olejov o 39,4 % a vývoz potravín, nápojov a tabaku sa zvýšil o 25,4 %. Medziročne sa znížil vývoz žiadnych potravinárskych odvetví.

(tasr)

■ Holandský pivovárničky gigant Heineken v stredu uviedol, že stále plánuje opustiť Rusko, len čo nájde kupca na svoje ruské závody. Heineken tak reagoval na obvinenia zo strany médií, že „porušil sľub“ o odchode z krajiny po invázii ruskej armády na Ukrajinu. Heineken sa bráni a tvrdí, že „správy o porušení sľubu o odchode z Ruska sú absolútne nepravdivé a zavádzajúce“. Argumentuje, že dôvodom, pre ktorý stále prevádzkuje závody v Rusku, je „zabránenie znárodneniu a zabezpečenie, aby nebolo ohrozené živobytie zamestnancov“.

„Usilovne pracujeme na tom, aby sme zabezpečili prevod našej spoločnosti v Rusku na spoľahlivého kupca, a to za veľmi zložitých okolností,“ oznámil Heineken. Dodal, že očakáva stratu z predaja ruských prevádzok vo výške približne 300 miliónov eur. „Naším cieľom je dokončiť predaj ruskej divízie v prvej polovici roku 2023.“

Heineken patrí medzi veľké svetové značky vrátane Apple, McDonald's a ďalších, ktoré oznámili odchod z Ruska po začiatku ruskej invázie na Ukrajinu pred rokom.

(tasr)

EUROPE DIRECT Nitra – zmena

Informačné centrum o Európskej únii, EUROPE DIRECT Nitra, so sídlom na Akademickej 4, 949 01 Nitra, týmto oznamuje svojim návštevníkom a partnerom, že s účinnosťou od 1. 1. 2023 sa zmenila hosťiteľská organizácia nášho informačného centra z pôvodnej organizácie: Agroinštitút Nitra, štátny podnik na novú hosťiteľskú organizáciu – Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií.

Informačné centrá EUROPE DIRECT zastávajú funkciu sprostredkovateľa medzi EÚ a jej občanmi v regiónoch

Zároveň taktiež informujeme, že v súvislosti so zmenou hosťiteľskej organizácie, sídlo, služby a aktivity pre verejnosť zostávajú nezmenené.

Dôvodom zmeny hosťiteľskej organizácie informačného centra EUROPE DIRECT Nitra bolo rozhodnutie zriaďovateľa Agroinštitútu Nitra, štátny podnik (Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 8570/2022-250) začlenením úloh a činností Agroinštitútu Nitra, štátny podnik do štátnej príspevkovej organizácie Agentúry pre rozvoj vidieka a zmenou názvu Agentúry pre rozvoj vidieka na Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií (ďalej len IZPI). IZPI je príspevková organizácia zriadená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR s celoslovenskou pôsobnosťou. Všetky kon-

takty nájdete na <https://izpi.sk/>, <https://europedirect.izpi.sk/>.

EUROPE DIRECT je celo-európska informačná sieť, ktorá tvorí viac ako 480 regionálnych informačných stredísk, 400 dokumentačných stredísk, kontaktná on-line a telefónna služba na území Európskej únie. Informačné centrá EUROPE DIRECT zastávajú funkciu sprostredkovateľa medzi EÚ a jej občanmi v regiónoch s cieľom šíriť povedomie a informácie o Európskej únii a aktívne podporovať diskusiu na miestnej a regionálnej úrovni.

Ing. KATARÍNA TÓTHOVÁ

EUROPE DIRECT Nitra

FOTO – ED NITRA